L'Estiuada

PERIODICH D' INFORMACIO COMARCAL

Sortirá cada divendres durant l' estiu ✻ Redacció y Administració: CARRER DE VICH NUM. 9

Any I | Sant Hilari Sacalm, 7 Agost de 1908 | Núm. 7

Festa benéfica celebrada 'l passat díjous

Fot. Andrés

COMISSIO ORGANISADORA

MAGNÍFICA, espléndida, va resultar la festa benéfica celebrada 'l dijous prop-passat.

Totjust cinch díes avans el senyor Marraco proposá l' idea que ja prengué cos y forma entre la nombrosa colonia estiuejadora que 'ns honra ab la seva estada entre nosaltres.

La comissió de dames nomenada al efecte no descansá en els travalls d' organisació y les llistes s' omplenaven de noms rápidament.

¿Quí podía deixar de contribuhir a festa tan hermosa?

La grandiosa sala del Tívoli ornamentada severament donava goig de veurer. Plena a vessar, fou un devassall d' elegancia y de bellesa. En un cap estava la comissió de dames, vistosament habillades, en setials disposats previament guarnits de ramatge y servintelshi de dosser la senyera barrada.

La seva presencia en aquell lloch acabava de fer admirable y sorprenent l' aspecte de la sala, la qual era un remoreig d' alegría y de joventut.

El programa se complí exactament. Se ballaren tres sardanes, tocades per el brillant tercet del mateix café, y després vingué el *ball de rams* obsequiant els joves a les senyoretes ab elegants *bouquets*; dançaren les parelles al compás d'una américa y s' acabá la primera part.

En l' interm.tj se progectaren películes de cinematograf que foren molt celebrades, fent esclafir, les qu' eren de broma, franques rialles a la concorrencia.

Fet el sorteig de tres regals com a recort de la festa, altre volta, més sardanes, ballades com totes per un nombrós estol de joves y nenes boniques, habillades ab trajos elegants, de tonalitats clares... Lo que més encisava era ab el gust y afició ab que eren puntejades. Els joves de la vila que molta part prengueren en la festa, tam-

bé dançaren germanivolament al costat d' aixerides barcelonines, algunes de les quals, ballavèn per primera vegada la sardana.

Fou festa d' alegría y de germanor.

Segurament deixará agradosa y perllongada recordansa. Que així sigui, perque la colonia s' animi y n' organisi més sovint.

L' ESTIUADA en nom dels pobres de Sant Hilari, fa constar el seu mes sincer y profond agrahiment.

El qui escriu això no pot deixar de fer constar un aplaudiment per el senyor Marraco promotor de la festa y un altre d' entussiasta a les senyoretes organisadores que tan dignament respongueren al seu comés.

Llista

dels que han contribuhit ab donatius a la Festa

D.ª Angela Ballart de Marraco.—D.ª Elvira Puig Vda. Ferrés.—D.ª Rosa Xicota Vda. Vergés.—D.ª Rosa Carbó de Cardona.—D.ª Amelia Pujol.—D.ª Antonia Martí Vda. de Gal.—Vda. de la Cerda.—D.ª Aurelia Sala de Pujol.—D.ª N. Garriga.—D.ª Teresa Gilber de Oliver.—D.ª Magdalena Vda. de Nin.—D.ª Dolores Artigas de Homet.—Vda. Cristofol.

D. Alexandre Marraco.—D. Ernest Marraco.—D. Tadeo Cardona.—D. Candi Ciervo.—D. Joseph Reventós.—D. Frederich Weyna.—D. M. Bayó.—D. Antón Poch.—D. Joan Casanellas.—D. Casimir Font.—Don Joseph Tolosa.—D. Joseph Nonell.—D. Joan Zaragoza.—D. Ramón Serra.—D. Joseph Virgili.—D. Joseph Jové.—D. Antoni Serrano.—D. Joseph Velo.—D. Gabriel Ribas.—D. Pau Benaset.—D. Andreu de Andres y familia.—D. Antón Alberti.—D. S. Viader Valls.—D. Frederich Culí.—D. Jaume Salat.—D. Ernest Gali.—D. Miquel Castellví.—D. Ramón Pernau.—D. Joan Pernau.—D. S. A. S.—D. Francesch Morera.—D. Esteva Algó.—D. Joan Camprodón.—D. Joseph Marimón.—D. Artur Pérez.—D. Cristófol Rovira.—D. Pere Feliu Badaló.—D. Vicens Piera.—D. N. Pechamé.—D. Marcelí Solé.—D. Marcelí Costa.—D. Jaume Brosa.—D. Miquel Serra.—D. Joseph Puig.—D. Joan Soler.—D. Antón Elías.—D. Segismón Nolist.—D. Joseph Batista.—D. Segismón Riera y Puntí.—D. Joan Guitar.—D. Carlos Clavé.—D. Miquel Lloveras.—D. Joan Socías.—D. Carlos Papirer.—D. Francesch Poudevida.—D. Sebastiá Fornés.—D. N. Selles.—D. Joseph Barrera.—D. Frederich Herecha.—D. Joseph Mangraner.—D. Mariano Fargas.—D. Jaume Puigarnau.—D. Antoni Casas.—D. Joseph Ventura.—D. Joseph Marí y familia.—D. Pere Homet.—D. Enrich Ciervo.—D. Joan Avelló.—D. Victor Pi.—D. Joan Parera.—D. Ginés Iliari.—D. Artur Roiche.—D. Lleonart Augé.—D. Joan Badal.—D. Lluis Canivell.—Dr. Domingo Colomer.—Dr. Lastrotas.—Dr. Joan Rovira.

EXCELSIOR!

Qui recordi, com jo, la vila de Sant Hilari dels anys que seguiren a la guerra dels Carlins, ab la seva isolada pobresa y encongiment, minada per el cretinisme y sense més comunicació ab el mon que les mules del Gatet o en Castells y altres traginers que axís duyan mercancías com personas; quan avuy contempla aquest país crehuat per la carretera y veu arribarhi automóvils y s' adona de les noves fondes y chalets, y de la major cultura, riquesa y prosperitat que en tot es manifesta, te l' impresió d' un progrés extraordinari. Lo d' avuy li sembla gloria y alló, apareix com un somni de febre.

En aquestos 30 anys últims, tot Catalunya ha fet un cambi semblant: avuy no trobem viles al estil del Sant Hilari de que jo parlo, més que en algún recó del Pireneu, penjadas allí ahont sols les áligues hi nien y ahont la neu les amaga de la vista del mon nou mesos del any.

Al fer aixís vista enrera, s' apodera de nosaltres la satisfacció del camí transcorregut, ens sentim orgullosos del rápit avens de la nostra terra.

Més, no dura gaire l' ilusió, per els que hem visitat y coneixém un xich l' Extranger.

Allí, les viles d' aiguas, no parlo de Vichi, o Luchons o Wies-Baden, sinó de viles secundaries com Vernet, Contracceville, Ax o Amelie les Bains, cap de les quals pot compararse ab Sant Hilari, ni per la fama ni per el número de concorrents; totes han pogut rodejarse de Parchs, jardins, y puestos d' alicient per el viatjer; han tingut medis de dotarse de tot alló que pot fer agradosa l' estada en llur recinte; en cambi veyém que Sant Hilari, ha necessitat fer esforsos estraordinaris per dotarse dels migradets passeitjos y llochs d' esbarjo, que avuy te, y passa igual que aquí, a Caldas de Malavella, o La Puda o a Cardó.

Involuntariament la comparació de paíssos y coses ve al pensament y es veu la inmensitat que ens falta corre per sentirnos en el camí del modern benestar y del progrés dels pobles europeus.

Pero es un altre la reflexió o mellor la conclusió que s' en treu.

Tots aquestos pobles o viles extrangeres, incloses les franceses, tenen un gros patrimoni y grans medis económichs que l' estat, fins el centralista estat francés, posa a la seva disposició. Les obres públicas de tota mena poden ser ateses per els ajuntaments més petits, que tenen ingressos que 'ls hi adjudica l' Estat proporcionats a les seves necessitats.

Tenen la mellor de les autonomíes que es la del medis económichs per dotarse de lo que necesiten.

Al veure això, comprenèm tota l' importancia

que te per el progrés d' un poble la desentralisació de la activitat del Estat y sobre tot la del pressupost.

Si aixó 's reflexiona, es compren tot lo que pot arribar a ferse, el día que 's logri deslligar un xich els cordons de la bossa del pressupost del Estat, el día en que 'ls pobles tinguen sisquera l' autonomía migradeta pero efectiva que si trevallém ab fermesa podrém creure assolida dins de pochs anys, seguint les coses com ara.

No cal capficarse gaire per compendre que 'l día que 'ls pobles puguin tenir un pressupost ben dotat; els dinés de les seves caixas farán com les gotes de pluja del mes d' abril que cada gota, es dir: cada pesseta, en valdrá mil.

Si logresim veure aquesta transformació tant sols comensada, ¡ab quin goig no miraríam enrera el camí corregut y com n' estaríam d' orgullosos de la nostra obra, encara que no fos ni molt menos acabada!

JOAN GARRIGA Y MASSÓ
Diputat a Corts per Seu d' Urgell.

GLOSANT...

Alba hermosa d' alegría que, encenent el finestral, véns a veure aquest malalt en son llit de melangía, Deu me donga ab tu un bon día. Saludante, ploraría quan te veig aixecá 'l vol, en mon cap posant el sol que ma pensa en llum destría. Deu me donga ab tu un bon día.

Ab aquestes belles paraules d' una oració matinal que recordo lluminosament, sens poguer precisar el poeta creador, m' he abocat a la meva finestra. El front me bullía per la flamarada d' un somni pesarós. El passat jorn tingué per mi una vetlla fortament plahenta. L' estada en aquest deliciós y confortable Balneari no dona per çó sempre notes com la relatada en mon possat article. La empresa té cuydado en fer que tots els temperaments trobin bon esbarjo. El gust més exigent pot satisfer son capritxo. Jo estich convençuda del tot que cap més altre estació termal te les bones condicións d' aquesta; aixis es que no té res d' extrany que jo gosés ahir vespre en íntima tertulia. Lletres, arts, política... tot amanidet ab el regust de casa. L' autorisada veu del actual president de la primera entitat intelectual de Catalunya, D. Joseph María Roca, afinava 'l concert. ¡Quin bell gest el d' en Roca en la cadira presidencial del Ateneu Barcelonés! Jo l' he pressentit en la conversa d' ahir vespre. ¡Oh, com s' imposá en l' ambient, car no sigué prostituhit el remoreig nocturn, la pau sublim de nit quieta fortament estival, ab cap intrús.

Un ser inquiet, enfront del piano, evocava Mozart ab el mateix deix de sublimitat remembradora. L' ayre ingénuu s' encomaná, y jo vaig haber de violentar una ratxada de sentimentalisme evidentment romántich; y per çó fou el somni, y per çó la recitada oració del poeta ignorat:

Alba hermosa d' alegría que, encenent el finestral, véns a veure aquest malalt en son llit de melangía... Deu me donga ab tu un bon día.

La joya de la vetlla passada es com eflorescencia de recorts; y sento que unes arrels del fons de mon íntim forgan en la explendidesa d' aquest terrer benehít. I pensar que me 'n hauré d' anar! Quina tristesa m' ha produhit la marxa del *auto*, avúy!

En mon solitari passeig de la Molina he fet l' encontre d' un bell rostre femení, ple de poética rusticitat. Era una joveneta bonica, plena del encant matinal. Ha restat com enhartada al veurem, y 'l sobtat revolt de sa parpella ferida per un raig de sol que ha travessat l' espessa ramada dels verns riverenys, ha coincidit ab el dolç remoreig de perduda esquella. Quina dolça, plahenta y aconhortadora visió!

Bon día m' ha donat Deu; molt bon día!

SHARA...

Al peu de la riera de Motsoli 1 Agost 1908.

NOTICIES D' EN SERRALLONGA

En un Capbreu existent en la Curia Fumada, ordenat en 1587, consta qu' en aquella fetxa constituían el patrimoni de la Sala, además de dit mas, les finques a ell unides anomenades Campdor, Serra, Soler, Mayoles y Casals. Un manual de *Capitols* y *Testaments de 1536 á 1487;* un altre d' *Obits* y *Desposoris de 1592 á 1633*, un *Llibre de Contractes* y *Testaments de 1633 á 1641*, y alguns fragments d' altres manuals mes o menys maltractats, pertanyents al arxiu parroquial de Viladrau, permeten formarse cabal idea del estat económich y moviment del personal del mas Sala durant els ultims anys del sigle XVI y primers del XVII, en qual época está compresa la vida del bescantat bandoler.

Revelan els esmentats documents qu' en 1579 Joan Sala, hereu del mas Sala per virtut de «donació pura y perfecta, simple é irrevocable ques diu entre vius», feta per son avi anomenat també Joan Sala, contragué matrimoni ab Joana Ferrer, natural de casa Ferrer de Sant Pere Desplá, avuy sofragánea d' Arbucies, la qual Joana aportá en dot al mas Sala trescentes lliures: que aquest matrimoni tingué sis fills anomenats Antoni, Agna, María, Eufrasina, Marchesa, Joan y Baltasar: que, habent mort a 18 de Janer de 1598 la Joana Ferrer, mestressa del mas Sala, en Maig del mateix any, pare y fill, o sian Joan y Antoni, contra-

gueren matrimoni ab dúes noyes germanes de la Riera de Tona, nomenadas Margarida y Elisabeth, les qual aportaren 400 lliures de dot, segons capitols matrimonials presos a 15 de Maig de 1598 pel Rector de Tona Pere Pinyol, y ápoques dotals lliurades a 14 de Novembre de 1602: que dit Joan Sala tingué ab Margarida Riera altres tres fills anomenats Pere, Joan y Segimón: que l'hereu Antoni qnedá viuda en 1619, y contragué en 1622 segones nupcies ab Cecilia Masvidal, viuda de Cors, dotada ab 300 lliures: que en 1611 foren celebrades a l'ermita de la Mare de Deu de l'Arola les esposalles d'Agna María ab Anton Parera (a) Moragues, de St. Hilari Sacalm; en 1613 les d'Eufrasina ab Salvi Mallorqui de Riuderenes; en 1618 les den Joan ab Margarida, hereua del mas Serrallonga de Querós; y en 1621 les de Marchesa ab Francesch Serrat (a) Joanet, de Viladrau. Referent a Baltasar no hem vist altre document que sa partida de baptisme.

La fe de baptisme que'ns sembla correspon a Joan Sala y Ferrer, conegut mes tart ab el nom de Serrallonga. se troba continuada en un fragmen de manual en quart que conté varies partides de baptisme y alguns *obits* desde 1598 a 1605, y diu lo següen: «Vuy als XXIII de Abril 1594 es estat batejat Johan fill de Joan Sala pagés hereu del mas Sala y de Johana muller sua del qual foren padrins Carles Sala y Speransa Sala de Sanct Martí de Viladrau tots del bisbat de Vich.»

RAMÓN CORBELLA PBRE.

(Seguirá)

Crónica de la Comarca

OSOR

Ab la construcció, que s'está acabant, de la carretera d'aquesta a Angles, el poble d'Osor alcançará la importancia que relativament te de tenir baix l'aspecte agricol.

L'abaratiment y facilitat en el transport, donarán vida y vigor al nostre poble.

El Sr. Rector ha comensat la renovació del paviment, de la Iglesia parroquial. Es una millora que convenía.

S'han représ els trevalls en la fábrica d'en Viader que havía sofert importants desperfectes l'hivern passat.

Els vinyaters se mostren molt esperansats per lo abundant y bona qu'es presenta la collita del vi.

NOVES

Com ja es costum de cada temporada, en la present se veu molt concorregut l'establiment «La Modernista» que nostre bon amich y company Ximeno Planas poseeix a la Plassa de la Iglesia. Aquest any crida especialment l'atenció per la ben entesa reforma de que ha sigut objecte el local, y pe'l sens fí de artícles del país y estrangers que 'ls senyors forasters hi trovan com a novetats y recorts de la seva estada a Sant Hilari.

Essen aquest popular establiment centre de venda de postals y de tota classe de periódichs, no cal dir que hi trovarán L' ESTIUADA cada número desde 'l moment de la seva sortida.

Segurament pel Setembre 's verificará 'l replanteig de la carretera d'aquesta vila a la provincial de Vich.

Se veuhen molt animades les funcións de *putxinel-lis*. Com cada istiu els xistos d'en *Titella* fan la delicia dels estiuejants grans y xichs.

No cal dir que may s'havien vist tan concorreguts els concerts y balls al café de Catalunya y especialment les sardanes que totes les nits se hi tocan. La reputació musical del tercet compost dels Srs. Pamies (pare y fill) y del violinista señor Jover, dihuen be prou que no poden mancalshi notrits aplaudiments.

Nostres llegidors ens perdonarán el retrás ab que surt aquet nombre, a fi de poguer ressenyar com se mereix la festa benéfica del dijous. Per això hem tingut de retirar bona part d'aquesta secció y la soscripció pels companys Srs. Llangort y Quintana que continuarém divendres.

=Especialitat en la riquíssima pasta seca *Barrets de capellá*. Casa Manel Planas, carrer de Valls, 6.

Matadero—Número de xays sacrificats durant la setmana passada 151; badelles 13.

Som al fort de la temporada y com es natural l' animació es extraordinaria, y ab tota seguretat podém dir que may s' había vist tant concorreguda la nostra vila.

Al *Hotel Martin* passa lo mateix: resta acurullat y vessant d' animació. No es gens estrany sapiguda la seva justa fama com a primer en sa classe, cosa que 'ns aferma en la convicció de que 'l senyor Martin posseeix un tracte inmellorable y una correcció exquisidíssima, no perdonant medi ni ocasió pera fer plahenta la estada dels estiuejadors que donan en aquell sotál, veritable *Suissa catalana*, un aspecte altament bonich.

Alguns estiuejants s' han acostat a nostra redacció queixantse de que no se 'ls entregui l' equipatje fins l' endemá de llur arrivada. No deixém de veurer que no venint es bagatjes ab el mateix carruatje, retarda, com es natural, pro per altra part estém segurs dels bons desitjos que te la direcció de la empresa en complaurer a tothom, y esperem que cercarán una bona solució per abdós costats.

Imp. Vda. D. Casanovas, Ronda Sant Pau, 67, Barcelona.